



YEMLER

KABA YEM

- Elyaf bakımından zengindir.
- Sindirim sisteminin düzenli çalışması için gereklidir.
- Kalitesi arttıkça kesif yeme olan ihtiyaç azalır.
- Samanlar, hasat ve harman artıkları, ot ve hasıllar, fabrika artıkları ve silajlar kaba yem olarak uygundur.

KALİTEYİ BELİRLEYEN FAKTÖRLER

Besin değeri ve maliyeti: Mısır sulu tarım için uygundur. Mısır, daneler süt olum dönemine eriştiğinde biçilirse bir dönüm tarladan 6-9 ton hasıl elde edilebilir. Silaj olarak kullanılırsa bu miktar bir ineğin 6-9 aylık ihtiyacını karşılar. Bununla beraber %40 arpa, %30 yulaf ve %30 fiğ karışımı da en az mısır kadar besin değeri yüksek ve ekonomik bir kaba yem karışımıdır.

Bitkinin türü: Yonca, korunga ve baklagil türünden bütün yabancı ve kültür bitkileri, tırfıl ve çayır otları hasıl halindeki hububat türleri, kök bitkilerinden hayvan pancarı ve yemlik kolza en iyi kalitede yem bitkisi türleridir.

Gelişme evreleri: Çiçeklenme öncesinde hasat edilenler kuru madde ve elyaf bakımından fakir, protein bakımından zengin ve sindirilebilirliği yüksek yemlerdir.

Hasat, taşıma ve kurutma: Güneşte kurutulanların vitamin seviyesi gölgede kurutulanlara göre daha düşüktür.

Depolama koşulları: Kurutulmuş kaba yem uzun süre bekletilmemelidir. Besin kaybına neden olur. Depo rutubetsiz ve havadar olmalıdır.

Besin değerini artırma ve koruma: Yeşil yemlerin depolanmasını ve sindirilebilirliğini kolaylaştırmak için silaj yapılır.

Kaba yemin fiziksel özellikleri: Yemin kokusu, tadı ve lezzeti hayvan için çekici olmalıdır. İnce kıyılmış olmamalı ve 1,5 - 2 cm' den uzun kıyımlar tercih edilmelidir. Odunlaşmış sert kısımlar mümkün olduğunca az olmalıdır.

KESİF YEM

- Enerji, protein, mineral, iz mineral ve vitamin ihtiyaçlarını karşılamak üzere hazırlanmış yem karışımıdır.
- Kaba elyaf bakımından fakir, enerji ve protein bakımından zengin olan yemlerdir.
- Karma yemlerin hazırlanmasında enerji ağırlıklı mısır, arpa, buğday, çavdar, sorgum, kepek, kırk buğday, melas ve pancar posası ile protein ağırlıklı pamuk, ayçiçeği, soya, susam, haşhaş, aspir küspesi gibi yağlı tohum küspeleri kullanılmaktadır.

DİKKATLE YEDİRİLMESİ GEREKEN YEM MADDELERİ

- Cinsi ne olursa olsun yeterli kaba yem verilmiyorsa hiçbir kesif yem alabildiğine yedirilmemelidir.
- Hububat, şekerli, unlu ve karma yemler birden bire alışılmadık şekilde verilmemelidir (hazımsızlık, iškembede şişlik, süt veriminde ve yağında düşmeye yol açar).
- Hayvana bahar aylarında meraya çıkarılmadan önce ya da akşam dönünce kaba yem takviyesi yapılmalı ve kesif yem miktarı azaltılmalıdır.
- İyi gübrelenmemiş tarladan hasat edilen körpe bitkiler verilmemelidir.
- Melas hayvan başına günde en fazla 0.5 kg verilmelidir.
- Pancar yaprağı fazla yedirilmemelidir. Hasat zamanı hayvanlar yarı tok tarlaya yollanmalıdır.
- Çimlenmiş patates ve bozulmuş patates posası zehirlidir.
- Kanyaş ve sudan otu gibi bitkiler çiçekten önceki dönemlerde zehirlidir.
- Fazla yedirilen soğan, lahanaya, karalahana yaprakları kanlı görüntülü idrara neden olurlar.
- Meşe yaprağı, eğrelti otu ve köpek lahanası böbrek bozukluklarına neden olur.
- Çiğit kapçığı, tek başına uzun zaman verildiğinde mide rahatsızlıklarına neden olur, kaba yem ile beraber verilmelidir.
- Burçak, bakla, acı bakla ve diğer baklagil tohumları çok fazla ve sürekli yedirilirse, süt verimini olumsuz etkiler, kızgınlık düzensizliklerine ve döl tutma problemlerine neden olur.
- Hububat silolarında bozulan hububatı hayvana yedirmek risklidir.
- Elek altı, değirmen altı kırık buğdayların içinde yabancı ot bulunduğuundan rasyonda %5'den fazla verilmemelidir.
- Çeltik kavuzu hayvan yemi olarak bir şey ifade etmez. Sindirilme oranı düşüktür.
- Hayvanların çöplük ve çevre kirlenmesinin olduğu yerlerde otlamaması gerekir.
- Mutfak, fırın ve sofraya artıkları hayvana yedirilmemelidir.
- Küflenmiş yemler tedavisi mümkün olmayan sinir bozukluklarına neden olmaktadır.
- Sterilize edilmemiş veya silajlanmamış tavuk gübresi yedirmek sakıncalıdır.

YEMLERİN DEPOLANMASINDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKENLER

- Kaba yemler taze olarak yedirilmeli ya da nem oranı %14'ün altına düşecek şekilde kurutulmalı, rutubetsiz ve havadar bir depoda balyalar halinde ya da yarlardan hava alacak şekilde yapılmış yığında muhafaza edilmelidir.
- Sulu kaba yem silaj tarzında depolanmalıdır.
- Yem ambarlarının ahırın dışında ve hayvanlardan tamamen ayrı yerlerde bulunması gerekmektedir. Bu alanlar serin ve havadar olmalıdır.
- Tabanı toprak seviyesinden yüksekte olmalı, güneş ve rutubet almamalıdır.
- Dökme yemler çabuk bozuldukları için yemler çuval ile saklanmalı ya da silolarda muhafaza edilmelidir.

Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Zootekni Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Numan AKMAN tarafından hazırlanmış "Pratik Sığır Yetiştiriciliği" kitabından alıntılanmıştır.

**AYDIN İLİ DAMIZLIK SİĞİR YETİŞTİRİCİLERİ BİRLİĞİ / AYDIN ÇİFTLİK
DANIŞMA MERKEZİ
FATİH MAHALLESİ 1101 SOKAK NO :7 EFELER / AYDIN
Tel: 0541 800 09 01**